

การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัล Academic Affairs Administration in Digital Era

สุเมธ งามนกนก | Author Sumet Ngamkanok

ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Educational Administration Department, Faculty of Education, Burapha University

*Corresponding author e-mail: Sumetn@buu.ac.th

(Received : 2021-03-21, Revised : 2021-04-19, Accepted : 2021-04-30)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้เห็นความสำคัญของการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัล ซึ่งถือเป็นภารกิจที่สำคัญของการบริหารโรงเรียนตามที่พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุด เป็นหัวใจของการจัดการศึกษา และจากการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาจากการเรียนในห้องเรียนเป็นการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ รูปแบบของการจัดการศึกษาก็ต้องเปลี่ยนแปลง โดยองค์ประกอบที่สำคัญของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้อยู่ในยุคดิจิทัล เทคโนโลยีทางการศึกษาในยุคดิจิทัล ผู้เรียนในยุคดิจิทัล และครูในยุคดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลงไปโดยสิ้นเชิง ดังนั้น การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจึงมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับยุคสมัย โดยอาศัยการนำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ต้องมีภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีและภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม เพื่อรองรับการบริหารสถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันและในอนาคต

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ; ภาวะผู้นำทางวิชาการ; ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล

ABSTRACT

The objective of this article aims to place an important on academic affairs administration in the digital era. It is one of the critical missions for school administration in accordance with National Education Act of BE 2542 (1999) and the 2nd amendment of BE 2545 (2002). Owing to the fact that considerable education changes from typical classroom learning to online classroom has led to new forms of education provision, including digital learning, educational technology in the digital era, as well as digital age learners and teachers. School administration in the digital age, therefore, needs more decent and practical adaptation by an implication of technological and innovative leadership amongst the school executives to ensure current effective school administration and education provision for the future.

Keywords: Academic Affairs Administration; Academic Leadership; Digital Age Leadership

บทนำ

ฮอลลิงเจอร์ (Hallinger, 2009) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญอย่างมากในการใช้กลยุทธ์ของ การประสานงานและการควบคุมที่จะปรับพันธกิจด้านวิชาการของโรงเรียนกับกลยุทธ์ และการดำเนินการ ดังนั้น ผู้นำทางวิชาการจะไม่เน้นการเป็นผู้นำเพียงอย่างเดียว แต่จะให้ความสำคัญเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้วยบทบาททางการบริหารได้รวมถึงการประสานงาน การควบคุม และกำกับดูแลหลักสูตร และการเรียนการสอน ภาวะผู้นำทางวิชาการเกี่ยวข้องการมีส่วนร่วม กับ "หลักทางเทคนิค" ของการศึกษา คือการเรียนการสอนและการเรียนรู้ ผู้นำทางวิชาการจะต้องประกอบด้วย ความเชี่ยวชาญและความสามารถพิเศษ เป็นแกนนำในการทำงานอย่างเจาะลึกเกี่ยวกับหลักสูตรและการ เรียนการสอน และกล้าหาญในการทำงานโดยตรงกับครูในการปรับปรุงการเรียนการสอนและการเรียนรู้

ในยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีมีความก้าวหน้าและเป็นตัวเร่งปฏิกิริยาสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาอย่างมากมาย รูปแบบของการจัดการศึกษาที่ต้องเปลี่ยนแปลง จากการเป็นผู้สอนและผู้เรียน เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการเป็นหุ้นส่วนในการเรียนรู้ (partnering) โดยองค์ประกอบที่สำคัญของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้อยู่ในยุคดิจิทัล เทคโนโลยีทางการศึกษาในยุคดิจิทัล ผู้เรียนในยุคดิจิทัล และครูในยุคดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลงไปโดยสิ้นเชิง ดังนั้น การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจึงมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้เหมาะกับยุคสมัย โดยอาศัยการนำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ต้องมีภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีและภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2561)

การบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจที่สำคัญของการบริหารโรงเรียนตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ถือเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุด เป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ซึ่งทั้งผู้บริหาร โรงเรียน คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องมีความรู้ความเข้าใจ ให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแนวทางปฏิบัติการประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็น ระบบและต่อเนื่อง มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้ สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน โรงเรียน ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษา มีความเข้มแข็ง ในการบริหารและจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้ง ปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน โรงเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ (โรงเรียนอนุบาลสามเสน, 2021)

บทความนี้ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการ และภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล เพื่อให้ผู้บริหารสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการบริหารสถานศึกษา และส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูและนักเรียน เพื่อให้ครูและนักเรียนมีความรู้ ทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการ

1.1 ความหมาย ผู้บริหารโรงเรียนที่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องมาตรฐานและหลักสูตร ซึ่งเป็นหัวใจของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้สามารถช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการตัดสินใจในทิศทางที่ถูกต้อง เพื่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพและเหมาะสมกับบริบทความต้องการของโรงเรียน นอกจากนั้นผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเรื่องระบบตรวจสอบและประกันคุณภาพเป็นข้อมูลในการตัดสินใจและปรับปรุงการจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุผลตามที่คาดหวังไว้ต่อไป (รุ่งนภา นุตราวศ์, 2552)

1.2 ความสำคัญ สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า (2553) กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญต่อการสร้างความตระหนักให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้าใจและประสานสัมพันธ์เพื่อพัฒนางานวิชาการและวิชาชีพที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการส่งเสริม และพัฒนาการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย

1.3 ฮาลลิงเจอร์ และเมอร์ฟี (Hallinger and Murphy, 1985 : 217-247) ได้กำหนดองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนไว้ 3 ด้านใหญ่ ๆ คือ การกำหนดภารกิจของโรงเรียน การจัดการด้านการเรียนการสอน และการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ดังต่อไปนี้

1) การกำหนดภารกิจของโรงเรียน (Defining the school mission) หมายถึง การกำหนดภารกิจของโรงเรียนจากขอบเขตงานที่รับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ และการสร้างความเข้าใจในภารกิจดังกล่าวให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ จำแนกเป็น 2 ด้าน คือ

1.1) การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน (Farming school goals) จะต้องมีความชัดเจน ทีมงานมีส่วนในการกำหนด แสดงออกมาในรูปของพฤติกรรมที่วัดได้ง่ายต่อการนำไปสอน โดยเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

1.2) การสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน (Communicating school goals) เป็นการสื่อสารที่ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีขึ้นเพื่อให้ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนได้รับทราบโดยทั่วกัน

2) การจัดการด้านการเรียนการสอน (Managing the instructional program) การจัดการด้านการเรียนการสอน เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการดูแล ส่งเสริม และสนับสนุนการสอนของครู การเรียนของนักเรียน และการประสานการจัดการเรียนการสอน จำแนกเป็น 3 ด้านคือ

2.1) การนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน

2.2) การประสานงานด้านการใช้หลักสูตร

2.3) การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน

3) การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน (Promote school climates) จำแนกเป็น 6 ด้านคือ

3.1) การควบคุมการใช้เวลาในการสอน

3.2) การดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด

3.3) การจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู

3.4) การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ

3.5) การพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ

3.6) การจัดให้มีสิ่งที่ส่งเสริมสภาพการเรียนรู้

1.3 ผู้นำทางวิชาการจะต้องเป็นนักบริหารและพัฒนาหลักสูตร (จุติพร พรหมศร. 2564) โดยคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ เช่น

1.3.1 มีเป้าหมายหรือมาตรฐานคุณภาพผู้เรียนกำหนดไว้ชัดเจนและยึดหยุ่นในการปฏิบัติ

1.3.2 การพัฒนาหลักสูตรต้องทันต่อความก้าวหน้าทางด้านวิทยาการ เทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีแก่ผู้เรียน

1.3.3 สิ่งที่กำหนดในการเรียนการสอนต้องช่วยเตรียมผู้เรียนเพื่อการดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพในโลกไร้พรมแดน

1.3.4 หลักสูตรต้องส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนในองค์รวม

1.3.5 สิ่งที่กำหนดในหลักสูตรควรเชื่อมโยงและสอดคล้องกับชีวิตจริง

1.3.6 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นเครื่องมือสำคัญในการตรวจสอบและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร

1.4 คุณลักษณะของผู้นำวิชาการที่ดี (ศักดิ์ชัย ภูเจริญ. 2556) มีดังนี้

1.4.1 มีวิสัยทัศน์กว้างไกล

1.4.2 มีใจกว้าง

1.4.3 ทักษะคติเชิงบวก สามารถมองประเด็นทางบวกได้แม้บางกรณีอาจไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอบางประการ

1.4.4 สร้างสรรค์ สามารถคิด สร้างจินตนาการ หาแนวทางในการพัฒนาวิชาการ

1.4.5 มีมนุษยสัมพันธ์ดี ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

1.4.6 กล้าตัดสินใจ มีเหตุผลในการตัดสินใจ ตั้งใจจริงและกล้าที่จะตัดสินใจทำงานให้ประสบผลสำเร็จได้

1.4.7 มีความรับผิดชอบ การปฏิบัติงานที่รับผิดชอบให้สำเร็จลุล่วงไปโดยไม่หวั่น หรือย่อท้อต่ออุปสรรค

1.4.8 เปิดโอกาสให้ตนเองและผู้อื่น เปิดโอกาสให้อาจารย์รับความรู้เพิ่มเติม ส่งเสริมสนับสนุนให้อาจารย์ได้รับการพัฒนา

1.4.9 ผลิตผลงานที่เป็นประโยชน์ ทั้งต่อตนเองและต่อองค์กร

1.4.10 มีจริยธรรมทางวิชาการ

1.5 บทบาทของผู้บริหารงานวิชาการ

Smith and Piele (2006) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารทางวิชาการในโรงเรียนไว้ดังนี้

1.5.1 กำหนดพันธกิจของสถานศึกษา ผู้นำจะกำหนดพันธกิจของสถานศึกษา ซึ่งอาจอยู่ในรูปของยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ที่จะให้วิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้บรรลุ

1.5.2 การจัดโปรแกรมการเรียนการสอน ผู้นำและบุคลากรครูร่วมกันจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโปรแกรมการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น การบริหารจัดการหลักสูตร รวมทั้งการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

1.5.3 การพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในเชิงบวก ผู้นำร่วมกับครูและบุคลากรสายสนับสนุนร่วมกันพัฒนาและจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

1.6 ภาวะผู้นำทางวิชาการที่สนับสนุนการเรียนรู้ (ISTE, 2009) มีดังนี้

1.6.1 มีวิสัยทัศน์ (Visionary Leadership)

1.6.2 การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบโลกยุคดิจิทัล (Digital Age Learning Culture) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสร้างสรรค์พลวัตในการใช้เทคโนโลยีให้เป็นปกติจนเกิดเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบโลกดิจิทัลในองค์กร

1.6.3 การปฏิบัติที่เป็นเลิศอย่างมืออาชีพ (Excellence in Professional Practice) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และนวัตกรรมอย่างมืออาชีพให้กับผู้เรียน

1.6.4 การปรับปรุงอย่างเป็นระบบ (Systematic Improvement) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมความเป็นผู้นำในยุคดิจิทัลและการบริหารจัดการคุณภาพอย่างต่อเนื่องในองค์กร

1.6.5 การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล (Digital Citizenship) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ตลอดจนรับผิดชอบในสิ่งที่เกี่ยวข้องเพื่อวิวัฒนาการของวัฒนธรรมของสังคมดิจิทัล

สรุป ผู้นำทางวิชาการที่มีความรู้ ความสามารถและนำโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จได้นั้น จำเป็นต้องมีทิศทางในการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียน นั่นคือ วิสัยทัศน์ สร้างแรงบันดาลใจ สนับสนุนให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และการสนับสนุนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ในความต้องการพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งต้องพัฒนาผลงานของตนเอง เรียนรู้สิ่งใหม่ และพัฒนาสิ่งใหม่ เพื่อให้โรงเรียนได้ก้าวไปสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริง ตลอดจนพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะ มีความสามารถในการใช้ชีวิตท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข ซึ่งจะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำทางวิชาการที่สนับสนุนการเรียนรู้ นอกจากจะต้องสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบโลกยุคดิจิทัลแล้ว ยังจะต้องเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัลที่มีความรับผิดชอบในสิ่งที่เกี่ยวข้องเพื่อวิวัฒนาการของวัฒนธรรมของสังคมดิจิทัลอีกด้วย

2. ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล

2.1 ความหมาย

De Waal (2016) ได้นิยามความเป็นผู้นำดิจิทัลหรือ E-leadership ไว้ว่า ความสำเร็จของเป้าหมายที่พึ่งพาเทคโนโลยีสารสนเทศ ผ่านทางผู้ช่วยมนุษย์และการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศ

2.2 ความสามารถของผู้นำยุคดิจิทัล มี 3 ประการคือ

2.2.1 ทักษะความรู้และประสบการณ์ในการควบคุมเทคโนโลยีเพื่อยุทธศาสตร์

2.2.2 การตัดสินใจด้านเทคโนโลยีและการบริหารความเสี่ยง

2.2.3 การใช้เทคโนโลยีเพื่อให้เกิดผลตอบแทน และแสดงให้เห็นถึงคุณค่าการเป็นผู้นำ

แบบดิจิทัล

2.3 ผู้นำยุคดิจิทัล (Bennis, 2013) ประกอบด้วย

2.3.1 ความยืดหยุ่น (Flexible)

2.3.2 ความสามารถปรับตัว (Adaptable)

2.3.3 ความอยากรู้อยากเห็นทางปัญญา (Intellectual Curiosity)

2.3.4 ความหิวกระหายต่อความรู้ (Hunger for New Knowledge)

2.4 ลักษณะที่สำคัญของผู้นำเชิงเทคโนโลยี

Coeighton (2011) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลนั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ที่สำคัญของภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี ดังนี้

2.4.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะเรียนรู้การจัดการและใช้เทคโนโลยี

2.4.2 ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมั่นใจว่าครูและบุคลากรเป็นบุคคลที่พร้อมจะเรียนรู้

2.4.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะมีวิสัยทัศน์ด้านบทบาทการนำเทคโนโลยีมาใช้ใน

สถานศึกษา

2.4.4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะวัดและประเมินบทบาทการเป็นนักวิชาการและการบริหารการใช้เทคโนโลยีโดยการตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูล

2.5 หลักการของภาวะผู้นำดิจิทัลด้านการศึกษา (Stewart, 2015) มีดังนี้

2.5.1 การสื่อสาร (Communication) ขณะนี้ผู้นำสามารถให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียผ่านทางอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้ตลอดเวลา ข้อมูลที่สำคัญสามารถสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ฟรี

2.5.2 การประชาสัมพันธ์ (Public Relations) ผู้นำต้องกลายเป็นผู้เล่าเรื่อง เพราะปัจจุบันสามารถสร้างรากฐานของการประชาสัมพันธ์ที่เป็นบวก โดยใช้เครื่องมือสื่อสังคมออนไลน์ฟรี ที่สามารถควบคุมเนื้อหา

2.5.3 การสร้างแบรนด์ (Branding) เข้าใจถึงคุณค่าของการสร้างแบรนด์และผลกระทบต่อผู้ใช้บริการในปัจจุบันและในอนาคต

2.5.4 การมีส่วนร่วมการเรียนรู้ของนักเรียน (Student Engagement Learning) ผู้นำต้องเข้าใจว่าโรงเรียนควรสะท้อนชีวิตจริงและอนุญาตให้นักเรียนใช้สิ่งที่เรียนรู้ผ่านเครื่องมือที่ใช้อยู่นอกสถานศึกษา

2.5.5 การพัฒนาระดับมืออาชีพ (Professional Development) ผู้นำสามารถสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ด้วยตัวเอง เพื่อตอบสนองความต้องการด้านการเรียนที่หลากหลาย

2.5.6 การค้นพบสภาพช่องว่างและสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ (Re-Envisioning Learning Spaces and Environments)

2.5.7 โอกาส (Opportunity) เป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้นำที่จะหาแนวทางในการปรับปรุงโปรแกรมทรัพยากรและการพัฒนาวิชาชีพที่มีอยู่อย่างต่อเนื่อง สังคมใหม่นั้นคือ สังคมความรู้ (Knowledge Society) สังคมสารสนเทศ (Information Society) หรือสังคมเครือข่าย (Network Society) ที่มีการเกิดขึ้นของเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง

ดังนั้น หลักการเป็นผู้นำดิจิทัลในสถานศึกษาต้องมีทั้งความรู้เทคโนโลยีการสื่อสารการประชาสัมพันธ์ การหาโอกาสและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและตลอดเวลา

2.6 องค์ประกอบของผู้นำด้านเทคโนโลยี

ศูนย์พัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยี (Center for Advance Study of Technology Leadership in Education) ได้พัฒนารอบแนวคิดของภาวะผู้นำทางด้านเทคโนโลยีขึ้นมา (จิณฉัตร ปะโคทั้ง, 2561) ประกอบด้วย 6 ด้านคือ

2.6.1 ภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์ (Leadership and Vision)

2.6.2 การเรียนการสอน (Learning and Teaching)

2.6.3 การผลิตและการปฏิบัติวิชาชีพ (Productivity and Professional Practice)

2.6.4 การสนับสนุน การบริหาร และการปฏิบัติการ (Support, Management and Operations)

2.6.5 การวัดและประเมินผล (Assessment and Evaluation)

2.6.6 ประเด็นทางสังคม กฎหมาย และจรรยาบรรณ (Social, Legal and Ethical Issues)

บทสรุป

ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางวิชาการมีหน้าที่ในการกำหนดภารกิจของโรงเรียน จัดการด้านการเรียนการสอนโดยการส่งเสริมสนับสนุนการสอนของครู การเรียนการสอนของนักเรียน การประสานการจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ เป็นนักบริหารและพัฒนาหลักสูตร ซึ่งต้องทันต่อความก้าวหน้าด้านวิทยาการ เทคโนโลยีต่าง ๆ รวมทั้งการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเป็นผู้นำดิจิทัลด้านการศึกษาในเวลาเดียวกัน โดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย

สนับสนุนการบริหารสถานศึกษาและการเรียนการสอน เพื่อให้ครูและผู้เรียนมีความรู้ ทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร

องค์ความรู้ใหม่

หน้าที่หลักของผู้บริหารสถานศึกษาคือการบริหารสถานศึกษาให้เป็นไปได้ด้วยความเรียบร้อย ทันท่วงที เหตุการณ์ สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ปัจจุบันหลายพื้นที่ประกาศให้จัดการเรียนการสอนออนไลน์ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการบริหารสถานศึกษา อาจใช้ Line หรือ Facebook ในการติดต่อสื่อสารกับคนในองค์กร หรือการจัดประชุมออนไลน์โดยใช้ Meet หรือใช้ Zoom ซึ่งนิยมใช้กันในปัจจุบัน อีกหน้าที่หนึ่งคือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครู และนักเรียน โดยการใช้โปรแกรม Moodle, Microsoft Team, หรือการใช้ Google Classroom รวมทั้งการจัดโครงสร้างพื้นฐานด้าน hardware, software และ people ware เพื่อรองรับการบริหารสถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันและในอนาคตอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- จิณณวัตร ปะโคทัง. (2561). *ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ*. อุบลราชธานี: ศิริธรรมออฟเซต.
- จตุพร พรหมตร. (2564). *เส้นทางสู่ความเป็นผู้นำทางวิชาการ*. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 20 เมษายน 2564) จาก <https://www.gotoknow.org/posts/428233>
- รุ่งนภา นุตรวางศ์. (2552). หลักสูตรอิงมาตรฐานการพัฒนาสู่คุณภาพ. *วารสารวิชาการ*, 4(60), 57.
- โรงเรียนอนุบาลสามเสน. (2021). *มาตรฐานการปฏิบัติงาน คู่มือการปฏิบัติงานกลุ่มบริหารงานวิชาการ*. (ออนไลน์) (20 เมษายน 2021) จาก <https://www.abss.ac.th>
- ศักดิ์ชัย ภูเจริญ. (2556). คุณลักษณะผู้นำทางวิชาการ. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 20 เมษายน 2564) จาก <https://www.facebook.com/kruinter11/posts/175147769305943/>
- สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า. (2553). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาวชิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์ใหม่*. กรุงเทพฯ: เอส พี เอ็น. การพิมพ์.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2561). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bennis, W. G. (2013). Managing the Dream: Leadership in the 21st Century. *Journal of Organizational Change Management*. 2(1), 6-10.
- De Waal, A. A. (2016). What Makes a High Performance Organizations? (Online) (20 April 2021) Available from: <https://www.hpocenter.net/connaissanceset-inspiration>.

- Hallinger, P. (2009). *Leadership for 21st Century Schools: From Instructional Leadership to Leadership for Learning*. (Online) (20 April 2021). Available from: <https://www.Scirp.org/>
- Hallinger, P. and Murphy. J. (1985). Assessing the Instructional Management Behavior of Principals. *The Elementary School Journal*, 86, 217-247.
- International Society for Technology in Education (ISTE). (2009). *National Educational Technology Standard for Administrators*. (Online) (20 April 2021) Available from: <https://www.iste.org/standards/ISTE-standards/standards-for-administrators>.
- Smith, S. C. and P. K. Piele. (2006). *School Leadership Handbook for Excel*. 4th Ed. Thous and Oaks, CA: Corwin Press.
- Stewart, M. (2015). The Language of Praise and Criticism in a Student Evaluation Survey. *Studies in Educational Evaluation*, 45, 1-9.

